

Határozatok Tára

YVES BOT
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2012. szeptember 20.¹

C-325/11. sz. ügy

**Krystyna Alder,
Ewald Alder
kontra
Sabina Orłowska,
Czesław Orłowski**

(A Sąd Rejonowy w Koszalinie [Lengyelország] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Bírósági és bíróságon kívüli iratok kézbesítése és közlése — 1393/2007/EK rendelet — Terjedelem — Azon esetek meghatározása, amelyekben iratot kell továbbítani az egyik tagállamból a másikba — A nemzeti területen lakóhellyel rendelkező kézbesítési meghatalmazottnak a más tagállam területén lakóhellyel rendelkező fél általi kijelölése hiányában az aktában hagyással kézbesítési vélelmet előíró nemzeti rendelkezés”

1. A jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem a tagállamokban a polgári és kereskedelmi ügyekben a bírósági és bíróságon kívüli iratok kézbesítéséről („iratkézbesítés”), és az 1348/2000/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2007. november 13-i 1393/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet² értelmezésére vonatkozik.
2. A kérdés pontosabban arra vonatkozik, hogy a tagállamok rendelkeznek-e mozgástérrel azon esetek meghatározására, amelyekben egy iratot az 1393/2007 rendeletben előírt módzatok szerint kell határokon átnyúlóan kézbesíteni.
3. Mivel a bírósági iratok kézbesítésére vonatkozó szabályok valamennyi tagállamban történő egységes alkalmazása az európai igazságügyi térség kialakításának kiemelkedő tényezőjét képezi, a kérdés technikai aspektusa és összetettsége – amelyet mind a nemzeti, nemzetközi vagy az uniós jogi szabályok összefonódása, mind pedig az 1393/2007 rendeletből eredő szabályoknak és a más aktusokból eredő szabályoknak az Európai Unió saját jogrendszerén belüli együttes létezése jellemez – nem fedheti el a kétségtelen jelentőségét e kérdésnek, amely lehetőséget nyújt a Bíróságnak, hogy pontosítsa a belső eljárási jogok és az Unió jogrendje közötti elhatárolás módjait.
4. A jelen ügy alapját a Sąd Rejonowy w Koszalinie (Lengyelország) 2008. november 20-án a Németországban lakóhellyel rendelkező K. Alder és E. Alder³ által a Lengyelországban lakóhellyel rendelkező S. Orłowska és C. Orłowski ellen benyújtott fizetés iránti kereset képezi.

1 — Eredeti nyelv: francia.

2 — HL L 324., 79. o.

3 — A továbbiakban: Alder házaspár.

5. E bíróság tájékoztatta az Alder házaspárt arról a kötelezettségéről, hogy egy hónapos határidő alatt ki kell jelölnie a kézbesítések átvételére feljogosított képviselőt a lengyel polgári perrendtartás (Kodeks postępowania cywilnego) 1135⁵. cikke értelmében, amely előírja, hogy ha a külföldi lakóhellyel rendelkező fél nem jelöl ki kézbesítési meghatalmazottat, illetve az e kézbesítések átvételére feljogosított képviselőt, az e félnek címzett bírósági iratokat az aktában hagyják és kézbesítettnek tekintik.

6. Mivel az Alder házaspár nem jelölt ki kézbesítési meghatalmazottat, illetve a kézbesítések átvételére feljogosított képviselőt, kérelmüket a 2009. június 5-én hozott ítélettel elutasították egy olyan tárgyalás után, amelyen nem jelentek meg.

7. Az Alder házaspár 2009. október 29-én benyújtott egy, az eljárás újbóli megindítására és az ítélet visszavonására vonatkozó kérelmet arra hivatkozva, hogy a tárgyalásra történő tényleges megidézés hiányában megfosztották őket az eljárás lehetőségétől, valamint hogy a Sąd Rejonowy w Koszalinie – mivel nem kézbesítette a bírósági iratokat németországi címükre – megsértette az állampolgárságon alapuló hátrányos megkülönböztetés tilalmának elvét. Ez a bíróság 2010. június 23-án elutasította kérelmüket.

8. Az Alder házaspár fellebbezése alapján a Sąd Okręgowy w Koszalinie (Lengyelország) – mivel úgy vélte, hogy a kézbesítési vélelem ellentétes az 1393/2007 rendelettel – ezt az ítéletet 2011. április 19-én hatályon kívül helyezte, és visszautalta az ügyet a kezdetben eljáró bíróság elé, hogy az hozzon új határozatot.

9. A Sąd Rejonowy w Koszalinie, amely nem osztja ezen elemzést, úgy határozott, hogy felfüggeszti az eljárást, és az alábbi kérdést terjeszti előzetes döntéshozatalra a Bíróság elé:

„Úgy kell-e értelmezni a[z ...] 1393/2007 rendelet 1. cikkének (1) bekezdését, valamint az EUMSZ 18. cikket, hogy jogszerű a más tagállam területén lakóhellyel vagy szokásos tartózkodási hellyel rendelkező személynek címzett egyes bírósági iratokat – a megtörtént kézbesítés vélelmével – az ügy iratai között hagyni, ha e személy nem jelölt ki a bírósági eljárás helye szerinti tagállamban lakóhellyel rendelkező kézbesítési meghatalmazottat?”

I – A jogi háttér

A – Az uniós jog

1. Az EUMSZ 18. cikk

10. Az EUMSZ 18. cikk a következőt írja elő:

„A Szerződések alkalmazási körében és az abban foglalt különös rendelkezések sérelme nélkül, tilos az állampolgárság alapján történő bármely megkülönböztetés.

Az Európai Parlament és a Tanács rendes jogalkotási eljárás keretében az ilyen megkülönböztetés tilalmára vonatkozó szabályokat fogadhat el.”

2. Az 1393/2007 rendelet

11. A tagállamokban a polgári és kereskedelmi ügyekben a bírósági és bíróságon kívüli iratok kézbesítéséről szóló, 2000. május 29-i 1348/2000/EK tanácsi rendeletet⁴ hatályon kívül helyező és annak helyébe lépő 1393/2007 rendelet létrehoz egy, a polgári és kereskedelmi ügyekben a bírósági és bíróságon kívüli iratoknak az uniós tagállamokban történő kézbesítésére irányuló rendszert. Az iratok továbbításának meggyorsítását és elősegítését célzó 1393/2007 rendelet előírja a tagállamok által kijelölt áttevő intézmények és átvevő intézmények közvetítésével⁵ az iratok közvetlen és a lehető legrövidebb időn belüli továbbítását⁶, ugyanakkor egyéb továbbítási módokat is elismer⁷ – anélkül hogy ezek között sorrendet állítana fel⁸ –, mint például kivételes esetekben a konzuli vagy diplomáciai úton történő továbbítást⁹, a diplomáciai vagy konzuli képviseleten keresztül történő kézbesítést¹⁰, a postai szolgáltatások útján történő kézbesítést¹¹ vagy – bármely érdekelt személy kérésére – a bírósági tisztviselőn keresztül történő közvetlen kézbesítést¹².

12. Az 1393/2007 rendelet (6)–(9) preambulumbekzdésének szövege a következő:

- „(6) A polgári peres eljárások hatékonysága és gyorsasága megköveteli, hogy a bírósági és bíróságon kívüli iratokat közvetlenül és gyors módon továbbítsák a tagállamok által kijelölt helyi szervek között. [...]
- (7) A továbbítás gyorsasága érdekében megengedhető minden arra alkalmas eszköz használata, feltéve, hogy figyelembe veszik bizonyos követelmények teljesülését az átvett irat olvashatóságát és megbízhatóságát illetően. [...]
- (8) E rendelet nem alkalmazandó az eljárás helye szerinti tagállamban a fél meghatalmazott képviselője részére történő iratkézbesítésre, függetlenül a fél lakóhelyétől.
- (9) Az iratkézbesítést a lehető legrövidebb időn belül, de legkésőbb az átvevő intézmény általi átvételtől számított egy hónapon belül, kell elvégezni.”

13. E rendelet 1. cikke a következőt írja elő:

„(1) Ezt a rendeletet polgári és kereskedelmi ügyekben kell alkalmazni, amennyiben bírósági és bíróságon kívüli iratokat kell továbbítani az egyik tagállamból a másikba az utóbbiban történő kézbesítés céljából. E rendelet nem terjed ki különösen az adó-, vám- vagy közigazgatási ügyekre, illetve a közhatalom gyakorlásával összefüggő cselekményekért és mulasztásokért (*»acta iure imperii«*) fennálló állami felelősségre.

(2) E rendelet nem alkalmazható, ha az irat címzettjének címe ismeretlen.

(3) E rendelet alkalmazásában a »tagállam« kifejezés a tagállamokat jelenti Dánia kivételével.”

4 — HL L 160., 37. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet 1. kötet 227. o.

5 — Az említett rendelet 2. cikkének (1) és (2) bekezdése.

6 — E rendelet 4. cikkének (1) bekezdése.

7 — Az 1393/2007 rendelet 2. szakasza.

8 — Lásd a C-473/04. sz. Plumex-ügyben 2006. február 9-én hozott ítélet (EBHT 2006., I-1417. o.) 19–22. pontját.

9 — E rendelet 12. cikke.

10 — Az említett rendelet 13. cikke.

11 — Az 1393/2007 rendelet 14. cikke.

12 — E rendelet 15. cikke.

14. Az említett rendelet 26. cikkének utolsó bekezdése szerint az „teljes egészében kötelező és közvetlenül alkalmazandó a tagállamokban, az Európai Közösséget létrehozó szerződésnek megfelelően”.

B – *A lengyel jog*

15. A lengyel polgári perrendtartás 1135⁵. cikke értelmében:

„1. Ha a fél lakóhelye, szokásos tartózkodási helye vagy székhelye külföldön van, és a per vitelére a Lengyelországban lakóhellyel rendelkező meghatalmazottja nincs, meg kell jelölnie a Lengyelországban illetőséggel rendelkező kézbesítési meghatalmazottját.

2. Ha a fél nem jelöl meg kézbesítési meghatalmazottat, akkor az e félnek címzett bírósági iratokat a bírósági aktában kell hagyni, és azokat kézbesítettnek kell tekinteni. A felet erről az első kézbesítés alkalmával tájékoztatni kell. A felet tájékoztatni kell továbbá arról a lehetőségről, hogy az eljárást megindító iratra válaszolhat, és írásbeli észrevételeket tehet, valamint arról, hogy ki jelölhető meg meghatalmazottként.”

II – Elemzés

16. A Sąd Rejonowy w Koszalinie által előterjesztett kérdés a lengyel polgári perrendtartás 1135⁵. cikke uniós joggal való összeegyeztethetőségének kettős szempontból történő vizsgálatát igényli. Egyrészt azt kell megvizsgálni, hogy a képviselő megjelölésének hiányában alkalmazandó kézbesítési vélelem az 1393/2007 rendeletre – és különösen annak 1. cikkére – tekintettel megengedett-e. Másrészt azt kell ellenőrizni, hogy a vitatott rendelkezés összeegyeztethető-e az állampolgárságon alapuló hátrányos megkülönböztetés tilalmának az EUMSZ 18. cikkben előírt elvével.

17. Elemzésem egyértelműsége érdekében a kérdés e két szempontját külön vizsgálom.

A – A vitatott rendelkezésnek az 1393/2007 rendelet 1. cikke tükrében történő vizsgálata

18. Az 1393/2007 rendelet 1. cikkének (1) bekezdése értelmében e rendeletet kell alkalmazni „amennyiben bírósági és bíróságon kívüli iratokat kell továbbítani az egyik tagállamból a másikba az utóbbiban történő kézbesítés céljából”.

19. A kizárólag a nemzetközi kézbesítések esetén alkalmazandó, a belső kézbesítésekre ugyanakkor nem vonatkozó 1393/2007 rendeletet az EK 61. cikk c) pontja alapján fogadták el, amely cikk csak akkor jogosítja a Tanácsot a polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés terén intézkedések elfogadására, ha ezen intézkedéseknek „határon átnyúló hatásuk” van.

20. Mivel e rendelet 1. cikke nem pontosítja, hogy mely esetekben „kell” az iratot továbbítani külföldön történő kézbesítés céljából, felmerül az a kérdés, hogy meghagyja-e a rendelet valamennyi tagállam számára annak meghatározásának lehetőségét, hogy mikor kell a külföldön történő kézbesítés céljából az iratot továbbítani, vagy – ellenkezőleg – a rendeletet kell-e alkalmazni pusztán amiatt, hogy a kézbesítendő irat címzettjének címe másik tagállamban található.

1. A felek érvei

21. Az alapeljárás alperesei, valamint a lengyel és az olasz kormány az első választási lehetőség mellett érvelnek arra hivatkozva, hogy az eljárási autonómia elvének megfelelően az 1393/2007 rendelet a nemzeti eljárási jogokban előírt kézbesítések végrehajtásának megszervezésére korlátozódik.

22. A lengyel és az olasz kormány hozzáteszi, hogy a kézbesítések átvételére feljogosított képviselő kijelölése tekintetében hasonló kötelezettségek állnak fenn az uniós jogban.¹³

23. A lengyel kormány egyébként úgy véli, hogy a kézbesítések átvételére feljogosított képviselő lengyel jogban előírt intézményének célja a bírósági eljárások 1393/2007 rendelettel elérni kívántakkal azonos hatékonysági és gyorsasági célkitűzéseinek megvalósítása.

24. Az Alder házaspár, a portugál kormány és az Európai Bizottság ellenben a második választási lehetőség mellett érvel, azt állítva, hogy az 1393/2007 rendeletben előírt kézbesítési módokat kell alkalmazni akkor, ha másik tagállamban lakik az a fél, aki részére az iratot kézbesíteni kell, címe pedig ismert.

25. Az Alder házaspár szerint a lengyel nemzeti szabály – mivel e rendeletet csak az első közlésre alkalmazza – meggátolja a bírósági iratok közösségi mozgását, holott az említett rendelet 14. cikke lehetővé teszi az iratok postai szolgáltatásokon keresztül történő kézbesítését.

26. A portugál kormány az 1323/2007 rendelet 26. cikkének utolsó bekezdésére alapozva ugyancsak úgy véli, hogy a lengyel polgári perrendtartás rendelkezéseit kizárólag azokra a polgárookra lehet alkalmazni, akik harmadik országokban rendelkeznek lakóhellyel, lévén hogy az e rendelet értelmében vett továbbítási kötelezettség pusztán arra alapul, hogy az egyik fél lakóhelye, szokásos tartózkodási helye vagy székhelye nem abban a tagállamban található, amelyben a keresetet benyújtották, és ez ruházza fel transznacionális jelleggel az ügyet, függetlenül attól, hogy a nemzeti eljárási jog mit állapít meg.

27. A Bizottság – amely szintén úgy véli, hogy a lengyelországi képviselő kijelölésének kötelezettsége nem felel meg az 1393/2007 rendeletnek, és jelzi, hogy a lengyel polgári perrendtartás 1135⁵. cikkének az uniós joggal való összeegyeztethetősége a lengyel hatóságokkal folytatott párbeszéd tárgyát képezi egy, a Parlamenthez intézett petíció¹⁴ nyomán – észrevételeinek túlnyomó részét e rendelkezés EUMSZ 18. cikkel való összeegyeztethetősége vizsgálatának szenteli. Állítása szerint a lengyelországi képviselő kijelölésének kötelezettsége e cikkel összeegyeztethetetlen, mivel az állampolgárságon alapuló közvetett hátrányos megkülönböztetést képez, lévén hogy általában más tagállamok állampolgárait érinti, akik számos esetben nem rendelkeznek Lengyelországban lakóhellyel, szokásos tartózkodási hellyel vagy székhellyel.

2. Értékelés

28. Egyetértve az Alder házaspár, a portugál kormány és a Bizottság álláspontjával, úgy vélem, hogy nem felel meg az 1393/2007 rendeletnek a Lengyelországban lakóhellyel rendelkező, az iratok átvételével a külföldön lakóhellyel rendelkező fél által megbízott képviselő kijelölésének hiányát kézbesítési vélelemmel szankcionálni.

13 — A lengyel és az olasz kormány a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendeletet (HL L 12., 2001.1.16., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 4. kötet, 42. o.; helyesbítések: HL L 242., 2006.9.5., 6. o., HL L 124., 2011.5.13., 47. o.) idézi. A lengyel kormány ezt kiegészíti a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, illetve az 1347/2000/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2003. november 27-i 2201/2003/EK tanácsi rendelettel (HL L 338., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 6. kötet, 243. o.), valamint a Bíróság eljárási szabályzatával.

14 — Az A. K. lengyel állampolgár által benyújtott 0277/2010. számú petíció Lengyelországban a bírósági és bíróságon kívüli iratok postán vagy elektronikus úton történő kézbesítésének hiányzó lehetőségéről.

29. E rendelet hatályon kívül helyezte az Európai Unió tagállamaiban a polgári és kereskedelmi ügyekben a bírósági és bíróságon kívüli iratok kézbesítéséről szóló, az Európai Unióról szóló szerződés K.3 cikke alapján elfogadott egyezményen¹⁵ alapuló 1348/2000 rendeletet, és annak helyébe lépett. Az 1997. évi egyezmény – amelynek célja az, hogy a tagállamok között a bírósági és bíróságon kívüli iratok továbbítási eljárásainak egyszerűsítésére és meggyorsítására szolgáló eszközt dolgozzon ki – nem lépett hatályba, mivel az Amszterdami Szerződés hatálybalépése előtt nem ratifikálták.

30. Az 1997. évi egyezmény, jóllehet tartalmazott bizonyos újításokat¹⁶ – különösen a felek jogainak megfelelőbb biztosítása céljából –, a polgári és kereskedelmi ügyekben keletkezett bírósági és bíróságon kívüli iratok külföldön történő kézbesítéséről szóló, 1965. november 15-i Hágai Egyezmény¹⁷ szellemébe illeszkedik, amely utóbbi a kérelmek átvételével és továbbításával megbízott központi hatóság közreműködése általi iratkézbesítést lehetővé tevő igazgatási együttműködési mechanizmust hoz létre. Az Osztrák Köztársaság, a Finn Köztársaság és a Svéd Királyság csatlakozásáról szóló, 1996. november 29-i egyezménnyel¹⁸ módosított, a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 1968. szeptember 27-i Brüsszeli Egyezményhez¹⁹ csatolt Jegyzőkönyv IV. cikke egyébként a bírósági iratok választható továbbítási módjaként létrehozta a bírósági tisztviselőtől bírósági tisztviselőhöz történő kézbesítést.

31. Az 1965. évi Hágai Egyezmény kötelező jelleget nélkülözőnek tekinthető abban az értelemben, hogy csak akkor alkalmazandó, amikor az eljáró bíróság helye szerinti állam belső joga úgy rendelkezik, hogy valamely iratot kézbesítés céljából külföldre kell továbbítani. Így az ezen egyezmény működéséről szóló, a Hágai Nemzetközi Magánjogi Konferencia Állandó Irodája által szerkesztett gyakorlati kézikönyv²⁰ megemlíti, hogy a részes államok gyakorlatának „rövid áttekintése” „közel néhány kivétellel megerősíteni látszik a[z említett] egyezmény nem kötelező jellegét”²¹, sajnálkozásként azonban hozzáteszi, hogy az 1965. évi Hágai Egyezménynek – ahhoz, hogy teljesen eleget tegyen az annak biztosítására irányuló célkitűzésnek, hogy a címzettnek valóban tudomására hozza a kézbesített iratot – bele kellett volna avatkoznia a nemzeti jogba, és magának az Egyezménynek kellett volna meghatároznia az érvényes kézbesítés feltételeit, ami az egyetlen eszköz lett volna a bíróságnál történő kézbesítéshez hasonló vélelmezett kézbesítési módok kiküszöbölésére.

32. Úgy vélem azonban, hogy a kérdésben – különösen annak közösségivé tételét követően – bekövetkezett mélyreható fejlődés az 1393/2007 rendeletből és a nemzeti eljárási jogokból eredő szabályozások közötti kapcsolatok új olvasatát vonja maga után.

33. Figyelembe kell ugyanis venni a polgári igazságügyi együttműködésre vonatkozó uniós politikához rendelt célok fejlődését, továbbá az egyrészt a bírósági és bíróságon kívüli iratok szabad mozgásának biztosítására, másrészt pedig az alapvető jogok előmozdítására rendeltetett európai igazságügyi térség megteremtésére irányuló szándékot.

34. E két elválaszthatatlan célt egymás után vizsgálom.

35. Az 1393/2007 rendelet elsősorban az európai igazságügyi térség létrehozásába illeszkedik, amely térségben biztosítani kell a bírósági és bíróságon kívüli iratok szabad mozgását.

15 — HL 1997. C 261., 2. o., a továbbiakban: 1997. évi egyezmény.

16 — Lásd az Európai Unióról szóló Szerződés K.3 cikke alapján elfogadott, az Európai Unió tagállamaiban a polgári és kereskedelmi ügyekben a bírósági és bíróságon kívüli iratok kézbesítéséről szóló egyezményre vonatkozó magyarázó jelentés (HL 1997. C 261., 26. o.) bevezetőjének 3. pontját.

17 — A továbbiakban: 1965. évi Hágai Egyezmény.

18 — HL 1997. C 15., 1. o.

19 — HL 1972. L 299., 32. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 146. o.

20 — Practical Handbook on the Operation of the Hague Service Convention, Permanent Bureau – Hague Conference, 3. kiadás, Ed. Wilson & Lafleur Ltée, Montréal, 2006.

21 — 41. pont, 23. o.

36. Amint azt a Bíróság a Leffler-ügyben²² 2005. november 8-án és a Roda Golf & Beach Resort ügyben²³ 2009. június 25-én hozott ítéletében megállapította, az Amszterdami Szerződés azon célja, hogy létrehozson egy, „a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térséget” az Európai Közösségnek „új dimenziót” adva, továbbá a határokon átnyúló hatással rendelkező polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés területébe tartozó intézkedések elfogadását lehetővé tevő szabályozásnak az EU-Szerződésből az EK-Szerződésbe történő átemelése a tagállamok azon szándékát tanúsítja, hogy az ilyen intézkedéseket „le kívánják horgonyozni” az Unió jogrendjébe.²⁴

37. E „lehorgonyzás” új szilárdságot ad a határokon átnyúló kézbesítési rendszernek, amely a bírósági és bíróságon kívüli iratok szabad mozgásának biztosításával részt vesz a belső piac megfelelő működésében.

38. Az európai igazságügyi térség felépítésére irányuló szándék egyébként azt eredményezte, hogy az uniós jogalkotó túlmélt a nemzeti eljárások pusztá összehangolásán azzal, hogy előrelépéseket tett a határokon átnyúló jogviták gyorsabb és hatékonyabb szabályozását célzó különös közösségi eljárások, például a nem vitatott követelésekre vonatkozó európai végrehajtható okirat²⁵, valamint az európai fizetési meghagyásos eljárás²⁶ és a kis értékű követelésekre irányuló európai eljárásról szóló rendelet²⁷ létrehozásának irányába.

39. Noha ezen új eszközök nem egységesítik európai szinten a kézbesítés módjait, minimumszabályokat hoznak létre, amelyek tekintetében mind a 805/2004 rendelet, mind pedig az 1896/2006 rendelet pontosítja, hogy a jogi vélelemre alapított kézbesítési mód nem tekinthető elégségesnek.²⁸

40. Noha a valamely másik tagállam területén foganatosított eljárási cselekményt hagyományosan az államok szuverenitását sértőnek tekintették, e különböző rendeletek – minimumszabályok létesítése révén – e szuverenitás bizonyos sajátosságainak fokozatos, ám korlátozott elhagyását valósítják meg, hiszen a határokon átnyúló, postai úton történő közvetlen kézbesítés²⁹ megvalósítását írják elő, anélkül hogy a tagállamoknak e továbbítási mód ellenzésére lehetőséget adnának. Ugyanígy – eltérően az 1965. évi Hágai Egyezménytől, amely előírja, hogy a rendeltetési hely állama ellenezheti a bírósági iratoknak a területén tartózkodó személyek részére közvetlenül posta útján történő továbbítását³⁰ – az 1393/2007 rendelet nem engedi meg a címzett lakóhelye szerinti tagállamnak, hogy ezt kizárja, sőt még azt sem, hogy alkalmazásának feltételeit pontosítsa.³¹

41. Az európai igazságügyi térség létrehozása másodsorban elválaszthatatlan a jogi unió általános céljától, amely az alapvető jogok előmozdításában áll.

22 — C-443/03. sz. ügy (EBHT 2005., I-9611. o.)

23 — C-14/08. sz. ügy (EBHT 2009., I-5439. o.)

24 — A fent hivatkozott Leffler-ügyben hozott ítélet 45. pontja, valamint a fent hivatkozott Roda Golf & Beach Resort ügyben hozott ítélet 48. pontja.

25 — A nem vitatott követelésekre vonatkozó európai végrehajtható okirat létrehozásáról szóló, 2004. április 21-i 805/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 143., 2004.4.30., 15. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 7. kötet, 38. o.)

26 — Az európai fizetési meghagyásos eljárás létrehozásáról szóló, 2006. december 12-i 1896/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 399., 1. o.)

27 — A kis értékű követelések európai eljárásának bevezetéséről szóló, 2007. július 11-i 861/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 199., 1. o.)

28 — A 805/2004 rendelet (13) preambulumbekzdése szerint „egy jogi vélelmen alapuló kézbesítési forma az említett minimumszabályok teljesítése tekintetében nem tekinthető elégségesnek egy határozat európai végrehajtható okiratként való hitelesítéséhez”, az 1896/2006 rendelet (19) preambulumbekzdése szerint pedig „a jogi vélelmen alapuló kézbesítési mód nem tekinthető elégségesnek az európai fizetési meghagyás kézbesítéséhez”.

29 — A 805/2004 rendelet 13. cikke (1) bekezdésének c) pontja, az 1896/2006 rendelet 14. cikke (1) bekezdésének e) pontja és a 861/2007 rendelet 13. cikkének (1) bekezdése.

30 — Ezen egyezmény 10. cikkének a) pontja.

31 — Az 1393/2007 rendelet 14. cikke kötelezővé teszi a tértivevényes ajánlott levél vagy ennek megfelelő mód alkalmazását.

42. Ezen új térség célja különösen az eljárási garanciák erősítése – amelyek a tisztességes eljáráshoz való jog alkotóelemei, amint az az Európai Unió Alapjogi Chartája 47. cikkének második bekezdéséből és az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt egyezmény 6. cikkének (1) bekezdéséből következik –, amellet hogy azokat összeegyezteti a polgári igazságszolgáltatás gyorsaságának és hatékonyságának követelményeivel.

43. Az 1999. október 15–16-i tamperei Európai Tanács, valamint a 2004-ben elfogadott Hágai Program folytatásaként 2010-ben elfogadott Stockholmi Programban³² az Európai Tanács kijelentette, hogy a polgári eljárási jog terén a fő szakpolitikai célkitűzés az, hogy a tagállamok közötti határok ne jelentsenek többé akadályt a polgári ügyek rendezése, a bírósági eljárások indítása, illetve a polgári ügyekben hozott határozatok végrehajtása terén. Az Európai Tanács azt is kijelentette, hogy elsőbbséget kell biztosítani az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférést megkönnyítő mechanizmusoknak, hogy az egyének az egész Unióban érvényesíthessék jogait. A hagyományos igazságügyi együttműködésen túlmenve „a jog és a jogérvényesülés Európája”³³ építményének így tehát közvetlen célja a jogalanyok igényeinek való megfelelés.³⁴

44. Márpedig a hatékony kézbesítési módok létrehozása a tisztességes eljárás eljárási garanciái között szerepel. Az Emberi Jogok Európai Bírósága ugyanis úgy vélte, hogy a tisztességes eljárásban rejlő „bírósági eljáráshoz való jog” és a fegyveregyenlőség elve, „amelyek a szerződő államok eljárási jogának egészére kiterjednek [...] az olyan különös területen is alkalmazandók, mint a bírósági iratok feleknek történő kézbesítése”³⁵, valamint hogy a szerződő államok azon kötelezettsége, hogy „úgy szervezzék meg bírósági rendszerüket, hogy bíróságaik mindenki részére biztosítani tudják a polgári jellegű jogaikkal és kötelezettségeikkel kapcsolatos jogvitákra vonatkozó, ésszerű határidőn belül meghozott végleges határozathoz való jogot, [...] a felek részére a meghallgatás időpontjáról való, kellő időben történő értesítés biztosítását lehetővé tevő hatékony kézbesítési eljárások létrehozását is magában foglalja”³⁶.

45. A Bíróság a Weiss und Partner ügyben 2008. május 8-án hozott ítéletében³⁷ – amelyben megállapította, hogy az 1348/2000 rendelet értelmezése nem választható el a polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés fejlődésének kontextusától, amelybe e rendelet illeszkedik – a védelemhez való jog tiszteletben tartását hangsúlyozta azzal, hogy a 44/2001 rendelet értelmezésére kidolgozott megoldással analóg módon jelezte, hogy az 1348/2000 rendelettel elérni kívánt, az iratok továbbításának javítására és meggyorsítására irányuló célkitűzések „nem járhatnak a védelemhez való jog bármilyen módon történő gyengítésével”, amely jog „az emberi jogok és alapvető szabadságjogok védelméről szóló európai egyezmény [...] 6. cikke által biztosított, a tisztességes eljáráshoz való jogból vezethető le” és „az általános jogelvek szerves részét képező alapvető jog, amelynek tiszteletben tartását a Bíróság biztosítja”.³⁸

46. Az 1393/2007 rendelet több rendelkezése is a bírósági iratok kézbesítése – tisztességes eljáráshoz való jog biztosítására alkalmas – rendszerének megteremtésére irányuló szándékot tanúsítja. Megfelel a felek érdekei közötti egyensúly biztosítására irányuló törekvésnek az a kettős időpontú rendszer, amely – amennyiben valamely iratot meghatározott időben kell kézbesíteni – lehetővé teszi az időpont felperes tekintetében történő rögzítése céljából az áttevő tagállam jogának figyelembevételét, ugyanakkor figyelembe veszi az időpontnak az irat címzettje tekintetében történő meghatározása

32 — A Stockholmi Program – A polgárokat szolgáló és védő, nyitott és biztonságos Európa (HL 2010. C 115., 1. o.).

33 — Lásd a Stockholmi Program 3. pontját.

34 — Lásd ebben az értelemben Hess, B., „Nouvelles techniques de la coopération judiciaire transfrontière en Europe”, *Revue critique de droit international privé*, 2003, 215. o. E szerző az európai igazságügyi együttműködési rendszerben végbemenő „konceptióváltásra” emlékeztet, amelyet „már nem az államközi együttműködés szempontjából, hanem a jogalanyok érdekeiből és szükségleteiből való kiindulás jellemez” (221–222. o.).

35 — Lásd az EJEB Övüs kontra Törökország ítélet (2009. október 13.) 46. és 47. §-át, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot.

36 — Lásd az EJEB Gospodinov kontra Bulgária ítélet (2007. május 10.) 40. §-át.

37 — C-14/07. sz. ügy (EBHT 2008., I-3367. o.)

38 — 47. pont.

céljából az átvevő tagállam jogát is. Az irat címzettjének védelmét biztosítja az irat átvétele megtagadásának joga, ha azt nem fordították le egy általa értett nyelve vagy az átvevő tagállam hivatalos nyelvére; a bíróság azon kötelezettsége, hogy felfüggeszse az eljárást, ha az alperes nem jelenik meg, illetve az alperes azon lehetősége, hogy a jogvesztő határidők elmulasztásának következményei alól mentesüljön, ha későn értesült az eljárásról, és az általa előterjesztett jogalapok nem tűnnek megalapozatlanoknak.

47. A védelemhez való jog tiszteletben tartására irányuló célkitűzést, amely már az 1348/2000 rendeletet is ihlette, megerősítették egyébként az e szöveghez az 1393/2007 rendelettel eszközölt változtatások is, amely rendelet például javítja a címzett tájékoztatását azáltal, hogy formanyomtatvány révén kötelezővé teszi számára annak írásban történő jelzését, hogy a kézbesítendő irat átvételét megtagadhatja, ha azt nem egy általa értett nyelven vagy az átvevő tagállam hivatalos nyelvén szövegezték,³⁹ illetve az irat átvételének bizonyosságát erősíti azáltal, hogy kötelezővé teszi a tértivevényes ajánlott levélben vagy ennek megfelelő postai szolgáltatások útján történő kézbesítést.⁴⁰

48. Ezek azok a célok, amelyek fényében az 1393/2007 rendeletet értelmezni kell, tiszteletben tartva e rendelkezések egységes alkalmazásának követelményét. E tekintetben meg kell jegyezni, hogy míg a Bizottság először az 1997. évi egyezmény közösségi aktussá történő átalakítása céljából irányelvre irányuló javaslatot terjesztett elő,⁴¹ később a Parlament eltérő véleményét követte, amely a rendelet útján történő jogalkotást javasolta,⁴² azért hogy biztosítsák az új rendelkezések „gyors, egyértelmű és egységes végrehajtását”.⁴³ E rendszer létrehozásának eszközeként a rendeleti forma irányelvi forma helyett történő megválasztása jelzi, hogy az uniós jogalkotó ragaszkodott az 1393/2007 rendelet rendelkezéseinek „közvetlen alkalmazandóságához” és azok „egységes alkalmazásához”.⁴⁴

49. Meglátásom szerint a bírósági iratokat szükségszerűen e rendelet előírásainak megfelelően kell kézbesíteni, ha azok címzettje másik tagállamban rendelkezik lakóhellyel.

50. Ezen értelmezést az említett rendeletnek mind a megfogalmazása, mind pedig céljai és általános szerkezete alátámasztja.

51. Elsősorban az 1393/2007 rendelet 1. cikkének szó szerinti értelmezése támasztja alá ezen értelmezést. Jóllehet e rendelet 1. cikkének (1) bekezdése nem egyértelmű, hiszen nem jelzi, hogy mely esetekben „kell” a bírósági vagy bíróságon kívüli iratokat továbbítani az egyik tagállamból a másikba az utóbbiban történő kézbesítés céljából, e rendelkezést az említett rendelet 1. cikkének (2) bekezdésével összefüggésben kell értelmezni, amely pontosítja, hogy e rendelet „nem alkalmazható, ha az irat címzettjének címe ismeretlen”. Mivel a címzett ismert lakóhelyének hiánya az egyetlen eset, amelyben az 1393/2007 rendelet alkalmazása kifejezetten kizárt, ebből *a contrario* levezethető, hogy e rendelet alkalmazandó minden más esetben, amikor a címzett valamely másik tagállamban lévő ismert címmel rendelkezik.

52. Másodsorban úgy vélem, hogy az iratok szabad mozgására és az alapvető jogok előmozdítására irányuló célkitűzéseket veszélyezteti annak lehetővé tétele, hogy mindegyik tagállam továbbra is a kézbesítési vélelmet előíró nemzeti rendelkezéseket alkalmazza akkor, ha a címzett másik tagállamban rendelkezik lakóhellyel. Különösen fontos kiemelni, hogy a bírósági iratok kézbesítése szabályainak a tisztességes eljárásnak a felperes esetében a bírósághoz fordulás joga, az alperes esetében – a védekezés

39 — E rendelet 8. cikkének (1) bekezdése.

40 — Az említett rendelet 14. cikke.

41 — A tagállamokban a polgári és kereskedelmi ügyekben a bírósági és bíróságon kívüli iratok kézbesítéséről szóló tanácsi irányelvre irányuló javaslat (COM(1999) 219 végleges).

42 — Lásd a tagállamokban a polgári és kereskedelmi ügyekben a bírósági és bíróságon kívüli iratok kézbesítéséről szóló tanácsi rendeletre irányuló módosított javaslatot (COM(2000) 75 végleges).

43 — Lásd a tagállamokban a polgári és kereskedelmi ügyekben a bírósági és bíróságon kívüli iratok kézbesítéséről szóló tanácsi irányelvre irányuló javaslatról szóló jelentésben az 1. módosítás indokolását (A5-0060/1999 végleges).

44 — A fent hivatkozott Leffler-ügyben hozott ítélet 46. pontja, valamint a Roda Golf & Beach Resort ügyben hozott ítélet 49. pontja.

érdekében – a kérelem tárgyról és okáról megfelelő időben történő tájékoztatáshoz való jog biztosítására irányuló alkotóelemei közé történő beépítése magában foglalja a vélelmezett kézbesítés minden esetének tilalmát, amelyek következménye a feleknek az 1393/2007 rendeletben szereplő védő szabályoktól történő megfosztása. Márpedig egy kézbesítési vélelemnek például olyan hatása lehet, hogy megfosztja a másik tagállamban lakóhellyel rendelkező alperest az eljárást megindító olyan irat átvétele visszatartásának lehetőségétől, amelyet nem fordítottak le egy általa értett nyelvre vagy az átvevő tagállam hivatalos nyelvére.⁴⁵

53. Harmadsorban, az 1393/2007 rendelet általános szerkezetéből kitűnik, hogy az azzal létrehozott kézbesítési rendszer célja a bírósági irat címzett általi valódi és tényleges átvételének biztosítása, és ez képezi a tagállamok rendelkezésére bocsátott különböző kézbesítési módok közös nevezőjét. E szemszögből nem fogadható el az iratoknak az eljárás aktájában hagyásából következő törvényi vélelemből eredő, pusztán vélelmezett átadása. Ezért sem vélem úgy – ellentétben a lengyel kormánnyal –, hogy az eljárás aktájában hagyással való kézbesítés vélelme képezte eljárási fortély érvényesen összehasonlítható lenne az e rendelettel végrehajtott továbbítási mechanizmusokkal.

54. Végeredményben az a körülmény, hogy az alapeljárásban alkalmazandó nemzeti jog a bírósági iratok kézbesítése tárgyában olyan vélelmet ír elő, amely mentesít a külföldön lakó fél tényleges lakóhelyén történő kézbesítés kötelezettsége alól, számomra az 1393/2007 rendeletnek mind a szövegével, mind pedig céljával és általános szerkezetével ellentétesnek, és olyan természetűnek tűnik, amely – megkerülve a bírósági iratoknak a rendelettel felállított kézbesítési rendszerét – megfosztja a rendeletet hatékony érvényesülésétől.

55. A G-ügyben 2012. március 15-én hozott ítélet⁴⁶ megerősíti ezt az értelmezést.

56. Ezen ítéletben – amelyben a német polgári perrendtartás (Zivilprozessordnung) azon rendelkezése uniós joggal való összeegyeztethetőségének kérdése merült fel, amely rendelkezés az eljárást megindító irat hirdetményi kézbesítését írja elő, ha az alperes lakóhelye ismeretlen – a Bíróság meghatározta azokat a feltételeket, amelyek mellett mulasztási ítélet hozható olyan alperessel szemben, aki részére – mivel tartózkodási helyét nem lehetett megállapítani – az eljárást megindító iratot a nemzeti jog szerint hirdetmény útján kézbesítették. Jóllehet az említett ítéletet olyan alapeljárásbeli körülmények között hozták, amikor az 1393/2007 rendeletet nem kellett alkalmazni, hiszen az irat címzettjének címe ismeretlen volt,⁴⁷ vizsgálata mégis két tanulsággal szolgál, amelyek relevánsak az előzetes döntéshozatalra előterjesztett jelen kérdés megválaszolása tekintetében.

57. Az első tanulság az, hogy a tagállamok bíróságai előtt indított keresetekre alkalmazandó eljárási szabályok megállapítására vonatkozóan a tagállamok számára elismert mozgásteret szükségszerűen korlátozza az uniós jog tiszteletben tartásának kötelezettsége. Így a Bíróság kijelentette, hogy „az uniós jogban a belső eljárások módszeres szabályozásának hiányában [...] a tagállamok feladata, hogy eljárási önállóságuk keretében meghatározzák a bíróságaik előtt indított keresetekre alkalmazandó eljárási szabályokat, e szabályok azonban nem sérthetik az uniós jogot”.⁴⁸

45 — Lásd ebben az értelemben Schack, H., „Transnational Service of Process: A Call for Uniform and Mandatory Rules”, *Revue de droit uniforme*, 2001. április, 827. o. E szerző szerint „[i]nsofar as national rules on service of process deny the defendant's right to be heard, they infringe the fair proceeding requirement of Article 6 I ECHR” (836. o.).

46 — C-292/10. sz. ügy.

47 — A fent hivatkozott G-ügyben hozott ítélet a 44/2001 rendelet 26. cikkének (2) bekezdésében kimondott szabályt alkalmazza, amely szerint a bíróság mindaddig felfüggeszti az eljárást, amíg meg nem bizonyosodik arról, hogy az alperes a védelméről történő gondoskodáshoz megfelelő időben kézhez vehette az eljárást megindító iratot vagy azzal egyenértékű iratot, illetve valamennyi szükséges intézkedést megtették ennek érdekében. Az eljárás felfüggesztésére vonatkozó azonos szabályt tartalmaz ugyanakkor az 1393/2007 rendelet 19. cikkének (1) bekezdése, ami könnyen magyarázható, hiszen a 44/2001 rendelet 26. cikkének (2) bekezdésében szereplő szabályt közvetlenül az 1965. évi Hágai Egyezmény 15. cikkéből vették át, amely az 1393/2007 rendeletet is ihlette (lásd ebben az értelemben: Pataut, E., „Notifications internationales et règlement »Bruxelles I«”, *Vers de nouveaux équilibres entre ordres juridiques – Mélanges en l'honneur d'Hélène Gaudemet-Tallon*, Dalloz, Paris, 2008, 377. o., különösen 381. o.).

48 — A fent hivatkozott G-ügyben hozott ítélet 45. pontja.

58. Az említett ítélet vizsgálatából eredő második tanulság az, hogy csak akkor fogadható el a hirdetményi kézbesítéshez hasonló azon kézbesítési mód, amelynek nem az a célja, hogy lehetővé tegye a címzettnek az irat tényleges átvételét, ha az irat címzettjének címe nem ismert, és felkutatása érdekében a gondosság és a jóhiszeműség elve által megkövetelt minden intézkedést megtettek.⁴⁹ Ebből *a contrario* következik, hogy amikor a címzett címe ismert, az iratot e címre kell kézbesíteni.

59. Három ellenvetés hozható fel azon következtetés ellen, amely szerint az 1393/2007 rendelettel ellentétes a vitatott nemzeti rendelkezésben előírthoz hasonló kézbesítési vélelem, amely ellenvetéseket most szeretném megcáfolni.

60. Az e megoldással szemben előterjesztett első ellenvetés a lengyel polgári perrendtartás 1135⁵. cikkén alapul, amely – noha kézbesítési vélelmet állít fel – előírja, hogy az első kézbesítés alkalmával tájékoztatják a feleket a képviselő kijelölésének szükségességéről, valamint az eljárási költségek és a kézbesítési megbízott kijelölése alóli mentesítés kérésének lehetőségéről.

61. Ugyanakkor e figyelmeztetés nem tűnik olyan természetűnek, hogy igazolhatná az 1393/2007 rendelet rendelkezéseitől való eltérést, és elfogadhatóvá tenné a tisztességes eljárás követelményeinek nem megfelelő kézbesítési vélelmet. Túl azon, hogy a lengyel kormány jelzi, hogy az első kézbesítést csak „leggyakrabban” hajtják végre e rendelet alapján, ebből következik, hogy nem rendszeresen alkalmazzák, úgy vélem, hogy a kezdetben nyújtott tájékoztatás nem biztosítja az eljárás kontradiktórius lefolyását, következésképpen pedig nem pótolhatja a bírósági iratok későbbi kézbesítésének hiányát.

62. Ezen túlmenően nem egyeztethető össze a jóhiszemű együttműködés és a kölcsönös bizalom elveivel a kézbesítési vélelem azon ürüggyel való elfogadása, hogy a címzettet figyelmeztették a kézbesítések átvételével megbízott képviselő kijelölésére irányuló kötelezettségére, amely említett elvek azt jelentik, hogy a másik tagállamban lakóhellyel rendelkező címzettnek kézbesítendő valamennyi bírósági iratot az 1393/2007 rendelettel létrehozott rendszernek megfelelően kell kézbesíteni.

63. A második ellenvetés az 1393/2007 rendelet (8) preambulumbekzdésén alapul, amely pontosítja, hogy e rendelet nem alkalmazandó az eljárás helye szerinti tagállamban a fél meghatalmazott képviselője részére történő iratkézbesítésre, függetlenül a fél lakóhelyétől.

64. Véleményem szerint azonban e kivételt – amely végeredményben csak egy preambulumbekzdésben szerepel anélkül, hogy azt egy meghatározott cikk átvénné vagy kifejtené – megszorítóan kell értelmezni, és a perbeli eljárásra meghatalmazott képviselő kijelölésén túl csak a kézbesítési címnek az azon akaratnyilvánításból eredő önkéntes megválasztására irányulhat, amely akarat révén elismerik azon személy bírósági iratok kézbesítésének átvételére vonatkozó minőségét, akinél a kézbesítési címet megadják.

65. A kézbesítési címet előíró uniós jogi rendelkezések meglétére alapított harmadik ellenvetés számomra már nem tűnik relevánsnak.

66. Kétségtelenül igaz az, hogy mind a 44/2001 rendelet, mind pedig a 2201/2003 rendelet az egyik tagállamban hozott ítélet valamely másik tagállamban történő végrehajtását kérő felet kötelezi arra, hogy az átvevő bíróság illetékességi területén található kézbesítési címet adjon meg vagy perbeli eljárásra meghatalmazott képviselőt jelöljön ki, ha ilyen cím megadásáról nem rendelkezik annak a tagállamnak a joga, amelyben a végrehajtást kéri.

49 — Ugyanott (55. pont és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

67. Mindazonáltal nem látom, hogy az 1393/2007 rendeleten alapuló közös jogi szabályoktól eltérést biztosító rendszer európai szintű megléte hogyan tehetné lehetővé a tagállamok számára, hogy nemzeti jogrendszerükben határokon átnyúló olyan kézbesítési szabályokat vezessenek be vagy tartsanak fenn, amelyek még a rendelet alkalmazási feltételeinek teljesülése esetén is felváltanak az e rendeletben előírt kézbesítési rendszert.

68. Elméletileg – állampolgárságtól függetlenül – minden uniós polgárra alkalmazandó a kézbesítési cím követelménye, amely a végrehajthatóvá nyilvánítási eljárás sajátja, és amelynek célja, hogy elősegítse mind a kérelemről hozott döntés felperessel való közlését, mind pedig az azon fél általi keresetindítás jogát, akivel szemben a végrehajtást kéri.

69. Végül megemlítem, hogy jóllehet a kézbesítési címre vonatkozó szabályok megsértéséből eredő következményeket az átvevő tagállam joga határozza meg, a Bíróság meghatározta a tagállamok mozgásterének kereteit, amikor megállapította, hogy „az előírt szankció [...] nem kérdőjelezheti meg a végrehajthatóvá nyilvánítást megállapító ítélet érvényességét, és azt sem teheti lehetővé, hogy sérüljenek azon fél jogai, akivel szemben a végrehajtást kéri”.⁵⁰

70. Ami az eljárási szabályzatra alapított érvet illeti, az véleményem szerint teljesen irreleváns, mivel ez a szöveg nem hasonlítható össze a nemzeti jogszabályok harmonizálását szolgáló olyan jogi aktussal, mint amilyen az 1393/2007 rendelet. A teljesség kedvéért hozzáteszem, hogy a kézbesítési cím megjelölése – amit a 38. cikk 2. §-a ír elő – csupán fakultatív jellegű⁵¹, és abban az esetben, ha a fél nem jelölt meg kézbesítési címet, vagy nem járult hozzá, hogy a kézbesítést részére távközlési eszköz útján teljesítsék, az érintett félnek szánt kézbesítést e fél meghatalmazottjának vagy ügyvédjének címzett ajánlott levélként kell teljesíteni.

71. Ezek azok az indokok, amelyek miatt arra a következtetésre jutottam, hogy a vitatott rendelkezést az 1393/2007 rendelettel összeegyeztethetetlennek kell tekinteni. Bármilyen hiányai vagy elégtelenségei is legyenek – különösen, ami a posta útján történő kézbesítési módot illeti⁵² –, e rendelet jelentékeny előrelépést képvisel, egyúttal pedig az európai igazságügyi térség kialakításának lényeges feltételét jelenti, amely térségben nincs helye az olyan „eljárási kövületnek”⁵³, mint amelyet az eljárás aktájában hagyással történő kézbesítés vélelme képez.

72. Következésképpen azt javaslom a Bíróságnak, hogy állapítsa meg, hogy az 1393/2007 rendelet 1. cikkét úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az alapeljárásbelihez hasonló azon tagállami szabályozás, amely előírja, hogy az aktában hagyják és kézbesítettnek tekintik az olyan félnek szánt bírósági iratokat, akinek lakóhelye, szokásos tartózkodási helye vagy székhelye másik tagállamban található, ha az említett fél nem jelölt ki az eljárás helye szerinti tagállamban lakóhellyel rendelkező, kézbesítések átvételére feljogosított képviselőt.

73. A fenti megfontolások elegendők a kérdést előterjesztő bíróság kérdésének megválaszolásához. Arra az esetre azonban, ha a Bíróság nem fogadná el az 1393/2007 rendelet értelmezésére vonatkozó javaslatomat, hasznosnak tűnik a kérdést az EUMSZ 18. cikk fényében is röviden megvizsgálni.

50 — A 198/85. sz., Carron-ügyben 1986. július 10-én hozott ítélet (EBHT 1986., 2437. o.) 14. pontja.

51 — Ez a rendelkezés előírja, hogy a kézbesítési cím mellett vagy „helyett” a keresetlevélben jelezni lehet, hogy az ügyvéd vagy a meghatalmazott hozzájárul ahhoz, hogy a kézbesítést részére faxon vagy más távközlési eszköz útján teljesítsék.

52 — Lásd e tárgyról: Hess, B., i. m.

53 — A kifejezést Herbert Roth használja az olyan vélelmezett kézbesítési mód minősítésére, mint amelyet az egykor több tagállam jogalkotásában hatályos „bíróságon hagyás” képez (Lásd Roth, H., „Remise au parquet und Auslandszustellung nach dem Haager Zustellungsübereinkommen von 1965”, *Praxis des Internationalen Privat- und Verfahrensrechts*, 2000, 497. o.).

B – A vitatott rendelkezés EUMSZ 18. cikk fényében történő vizsgálata

74. Az Alder házaspárhoz, a portugál kormányhoz és a Bizottsághoz hasonlóan úgy vélem, hogy a kézbesítési cím kijelölésének kötelezettsége sérti az állampolgárságon alapuló hátrányos megkülönböztetés tilalmának az EUMSZ 18. cikkben meghatározott elvét.

75. Az európai igazságügyi térségben ezen elv velejárója az Unió valamennyi jogalánya között – állampolgárságtól és lakóhelyüktől függetlenül – az egyenlő bánásmód tiszteletben tartásának kötelezettsége. Ily módon az Európai Tanács az 1999. október 15–16-i tamperei ülése alkalmával hangsúlyozta, hogy a „polgárok csak olyan igazságügyi térségben élhetnek a szabadságukkal, ahol bárki bármelyik tagállamban ugyanolyan egyszerűen léphet érintkezésbe a bíróságokkal vagy a hatóságokkal, mint a saját hazájában”.

76. A Bíróság több alkalommal megállapította, hogy a *cautio judicatum solvi* megfizetését bírósági jogorvoslati kérelem alkalmával előíró nemzeti polgári jogi eljárási szabály nem alkalmazhat hátrányos megkülönböztetést olyan személyekkel szemben, akik részére az uniós jog biztosítja az egyenlő bánásmódhoz való jogot.⁵⁴

77. A Bíróság a Mund & Fester ügyben 1994. február 10-én hozott ítéletében⁵⁵ úgy vélte, hogy a hátrányos megkülönböztetés objektív körülményekkel nem igazolható leplezett formáját képezi az a nemzeti eljárási rendelkezés, amely – a valamely másik tagállamban végrehajtandó ítélet esetében – pusztán azon az alapon engedélyezi az ideiglenes számlazárolást, hogy a végrehajtást külföldön kell foganatosítani, miközben – a nemzeti területen végrehajtandó ítélet esetében – azt csak azzal az indokkal teszi lehetővé, ha valószínű, hogy annak hiányában a végrehajtás lehetetlenné vagy jelentősen bonyolultabbá válik.

78. E határozatok fényében úgy vélem, hogy sérti a hátrányos megkülönböztetés tilalmának elvét az az eljárási rendelkezés, amely a másik tagállamban lakó felek tekintetében olyan kötelezettséget állapít meg, hogy az eljárás helye szerinti tagállamban jelöljenek ki a bírósági iratok kézbesítésének átvételére képviselőt.

79. Jóllehet – amint azt a lengyel kormány észrevételezi – a lengyel polgári perrendtartás 1135⁵. cikke nem bizonyul állampolgárságon alapuló közvetlen hátrányos megkülönböztetésnek, hiszen minden esetben alkalmazandó, amikor az egyik fél – állampolgárságától függetlenül – másik tagállamban rendelkezik lakóhellyel, ettől még az is igaz – amint arra a Bizottság helyesen hivatkozik –, hogy e rendelkezést nem annyira a lengyel állampolgárokra, hanem elsősorban inkább más tagállamok állampolgáira kell alkalmazni, akik az esetek többségében nem rendelkeznek lakóhellyel vagy szokásos tartózkodási hellyel Lengyelországban.

80. Ezen túlmenően, meglátásom szerint pontatlan a lengyel kormány azon állítása, amely szerint a kézbesítési vélelem nem hátrányosan megkülönböztető jellegű, hiszen a lengyel polgári perrendtartás 136. cikkének (2) bekezdése azonos szankciót tartalmaz a Lengyelországban lakóhellyel rendelkező fél tekintetében. A külföldön lakóhellyel rendelkező féltől eltérően ugyanis a Lengyelországban lakóhellyel rendelkező fél nem köteles a kézbesítések átvételével megbízott képviselőt kijelölni. A vélelmezett kézbesítés szankciójának csak abban a különös esetben teszi ki magát, ha nem tájékoztatja a bíróságot lakóhelyének vagy székhelyének az eljárás során történő megváltozásáról.

54 — A C-43/95. sz., Data Delecta és Forsberg ügyben 1996. szeptember 26-án hozott ítélet (EBHT 1996., I-4661. o.) 12. pontja, a C-323/95. sz. Hayes-ügyben 1997. március 20-án hozott ítélet (EBHT 1997., I-1711. o.) 13. pontja, valamint a C-122/96. sz. Saldanha és MTS ügyben 1997. október 2-án hozott ítélet (EBHT 1997., I-5325. o.) 19. pontja.

55 — C-398/92. sz. ügy (EBHT 1994., I-467. o.).

81. Nem úgy tűnik, hogy a lengyelországi kézbesítési cím kötelezettségének alátámasztása céljából a lengyel kormány által előterjesztett indokok – azaz elsősorban a bírósági eljárás hatékony lefolyása biztosításának szükségessége – olyan érveket képeznek, amelyek igazolhatják annak fenntartását, hiszen az 1393/2007 rendeletnek éppen az a célja, hogy az iratok továbbítása különböző módjainak előírásával elősegítse és gyorsítsa a határokon átnyúló továbbításokat.

82. Következésképpen úgy vélem, hogy a lengyel polgári perrendtartás 1135⁵. cikke az EUMSZ 18. cikke alapján hátrányos megkülönböztetést képez.

III – Véggövetkeztetések

83. Azt javaslom, hogy a Bíróság a Sąd Rejonowy w Koszalinie által előterjesztett kérdésre a következő választ adja:

A tagállamokban a polgári és kereskedelmi ügyekben a bírósági és bíróságon kívüli iratok kézbesítéséről („iratkezelés”), és az 1348/2000/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2007. november 13-i 1393/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet 1. cikkét úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az alapeljárásbelihez hasonló azon tagállami szabályozás, amely előírja, hogy az aktában hagyják és kézbesítettnek tekintik az olyan félnek szánt bírósági iratokat, akinek lakóhelye, szokásos tartózkodási helye vagy székhelye másik tagállamban található, ha az említett fél nem jelölt ki az eljárás helye szerinti tagállamban lakóhellyel rendelkező kézbesítési meghatalmazottat.